

Eğitimde Yönelme Sorunsalı: Türkiye için Bir Yol Haritası Önerisi

Orientation Problems in Education: Roadmap Proposal for Turkey

Cansu Özcan¹, İlke Çalışkan²

Öz

Bu araştırmanın amacı, eğitimde önemli sorunlardan biri olan mesleki yönelme sorunsalını ele almak ve farklı ülkelerle karşılaştırma yapmaktır. Araştırmanın yöntemi nitel araştırmadır. Bu çalışmada, veri toplama tekniği olarak doküman analizi kullanılmıştır. Süreçte 2007-2017 yılları arasında veri tabanlarında yayımlanan makale ve raporlar alanyazından elde edilen temalar aracılığıyla incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda, uluslararası sınavlarda başarılarıyla öne çıkan Almanya, Fransa, Finlandiya ve İngiltere'nin zorunlu eğitim yaşı, yönelme yaşı, yönelme sınıfı, yönelmenin başladığı kademe, yönelme merkezleri, yönelme paydaşları ve yönelme durumu temalarına göre incelenmiş ve elde edilen bulgularla Türk eğitim ve sosyo-kültürel yapısı bakımından öneriler sunulmuştur. Mesleki yönelme çocukluktan yetişkinliğe kadar devam eden bir süreç olması bakımından ülkemizin yönelme konusunda ihtiyaca dayalı uygulamalar ve araştırmalar yapılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Erken yaşlarda mesleki gelişimin oluşması bakımından öğretim programlarıyla bütünleştirilen bir mesleki yönelme programının oluşturulmasının önemli olduğu ve yönelme konusunun sadece okullara bırakılmaması, bu konuda yurtdışında olduğu gibi bölgesel demografik özellikleri göz önde bulunduran tasarımlar yapan eğitim bürolarının oluşturulmasının gerekli olduğu önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler

Yönelme
Mesleki ve Teknik
Eğitim
Mesleki Gelişim
Kuramları

Abstract

The purpose of this research study is to focus on vocational orientation problem which is one of the important problems in education and to compare this problem among different countries. The method of this research is qualitative. Document analysis was used in the study. Articles and reports published in the databases between 2007 and 2017 were investigated through the themes taken from the literature. As a result; Germany, France, Finland and England, which are successful in the international examinations, were examined in terms of compulsory education age, orientation age, orientation class, orientation step, orientation centers, orientation stakeholders and orientation status themes. In terms of findings; suggestions were presented. considering the educational and socio-cultural structure of Turkey. As vocational orientation is an ongoing process from childhood to adulthood, it has been concluded that needs-based applications and research should be conducted in our country regarding orientation. It is recommended to create a vocational orientation program integrated with the education programs in terms of the formation of professional development at an early age. It has been suggested that in order to not leave the orientation to education only to schools, it is necessary to create education bureau that make designs considering the regional demographic characteristics exempling abroad.

Keywords

Orientation
Vocational and
Technical Education
Professional
Development
Theories

Başvuru Tarihi/Received
29.05.2020

Kabul Tarihi /Accepted
03.08.2020

| Araştırma Makalesi / Research Article |

¹ Sorumlu Yazar, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara, TÜRKİYE. cansuoocan992@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-1377-4948>.

² Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara, TÜRKİYE. ilkeonal@hacettepe.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-4413-8514>.

GİRİŞ

Ülkelerin gelişim sürecine etki eden ögeler incelendiğinde ilk olarak doğal kaynaklar ve insan gücü karşımıza çıkmaktadır. İki ögenin birbiriyle bütünleştirilmesi sonucunda üretim olur. Yüksek düzeyde üretim sağlamak için insan gücüne ihtiyaç duyulur, bu da ancak eğitimle sağlanabilir. İyi sonuçlar elde etmek istiyorsak, doğal kaynakları etkili bir şekilde işleyen insan gücünün yetiştirilmesi gereklidir. Örnek verecek olursak, doğal kaynaklar bakımından zengin olan bir ülke, eğitim kalitesi düşük ise gelişimini beklemek olanaksızdır. Bu durum da eğitim, doğru yöneltme ve rehberliğin insan eğitimi açısından ne kadar önemli olduğunu ortaya çıkarmaktadır (Alkan, Doğan ve Sezgin, 2001).

Yöneltme kavramı; öğrencilerin, ilgi, istek, yetenek ve kişilik özelliklerini dikkate alarak; olumlu bir benlik kavramı geliştirebilmelerine, seçeneklerden haberdar olmalarına, potansiyellerinin farkında olarak onu geliştirmeye çalışmalarına, bu doğrultuda kararlar alabilmelerine, aldıkları kararların sonuçlarını görebilmelerine ve sorumluluğunu almalarına yönelik bilimsel hizmetlerin düzenli ve sürekli bir biçimde verilmesi şeklinde ifade edilmiştir (MEB, 2003, s.537). Aynı yönergede yöneltmenin ilkeleri amaçları ve paydaşların rollerine de yer verilmiştir. Öğrencilerin meslek hayatlarında başarılı olmalarını sağlamak adına, öğrencilere hem öğretim sürecinde hem de meslek yaşantılarında başarılı olmalarını kapsayan mesleki rehberlik hizmetlerinin (yöneltme) verilmesi öğrencilerin ilgilerini, iş dünyalarını ve beceri ile yeteneklerine göre eğitim türünü seçmelerine yardımcı olmaktadır. Mesleğe yöneltme süreci sadece okulda olmayıp, bütün okul sistemini kapsayan ve ilköğretimden başlayan bir süreçtir. Yöneltme kavramının, alanyazın taramasında en çok mesleki ve teknik eğitimde yer verildiği görülmüştür. Meslek seçimi yapılmadan önce bireylerin, ilgi ve istekleri doğrultusunda daha bilinçli olarak meslek seçmesini sağlayan yöneltme eğitimi esasen zorunlu eğitimin bir parçası olmalıdır (Alkan, Doğan ve Sezgin, 2001).

Yöneltme kavramı ilk kez 1909 yılında ilk Meslek Bürosunu açan Frank Parsons tarafından kullanılmıştır. Yirminci yüzyılda ortaya atılan bu kavramın tanımında, bireyin meslekleri tanıma ve kendisine uygun olanı seçme, hazırlama ve mesleki olarak gelişmelerine yardımcı olmak kavramları vardır. Bireysel farklılıklar olduğundan öğrencilerin farklı niteliklere sahip olma ve farklı meslek gruplarına yönelmeleri olağandır. Okul dışında başlayan bu meslek seçim büroları 1913 yılında Amerika'da eğitim sisteminin içine alınmıştır. Amerikan Birey Hizmetler ve Rehberlik Derneği, birçok dernek ve örgütü toplayarak mesleki standartları ve çalışan grubun görev ve sorumluluklarını belirlemede önemli bir role sahiptir (Yeşilyaprak, 2016). Türkiye'de mesleki rehberliğin başlangıç tarihi 20. yüzyıllara dayanmaktadır. Bununla birlikte yirminci yüzyıl öncesinde yöneltme kavramına rastlanmamıştır. Yalnızca, 1862 yılında Münif Paşa'nın Mecmua-i Fünun'da yayımlanmış olduğu yazısında, çocuğun istek ve eğilimine göre bilim ve sanatı seçmesinden bahsetmiştir (Binbaşıoğlu, 2004). 1874 yılında yayımlanan Rehmüna-i Muallimin (Öğretmenlere Kılavuz) eseri rehberliğe yönelik olarak incelendiğinde öğrenciler okula kayıta veli isimleri ve ikamet adreslerinin yazıldığı, sabıka kaydı ve sınav bilgilerinin olduğu evraklar yer almaktaydı (Selim, 1874). Cumhuriyetten sonra, Maarif vekaleti Mecmuasında mesleki yöneltme semineri açılması teklif edilmiştir (Antel, 1926).

Tarihsel gelişim süreci içinde mesleki ve teknik eğitim incelendiğinde, amprizm, natüralizm ve pragmatizm eğitim felsefesi akımlarının benimsendiği görülmektedir. Mesleki ve teknik eğitimde felsefi yaklaşımlar, ilk olarak on yedinci yüzyıl başlarında John Locke ile başlamış, on sekizinci yüzyılda J.J. Rousseau doğacı görüş, sonra deneysel ve yararçı eğitim görüşleriyle devam etmiş ve gelişmiştir.

Mesleki ve Teknik eğitimin öncüleri olarak, Pestalozzi, Froebel ve Dewey karşımıza çıkmaktadır. Psikolojik olarak mesleki ve teknik eğitimin dayandığı esas Herbart Psikolojisi'dir. Ayrıca davranış ve alan psikolojilerinde mesleki ve teknik eğitim, eğitici değer öğelerinden sayılmaktadır. Sosyal açıdan bireyde meslek ihtiyacı; ilgisi ve toplumsal olan olaylara katılma güdüsüyle ilgili bir durumdur. Mesleki morali yüksek olan bireylerin tutumları olumlu ve cesaretleri de artmış olur. Ekonomik açıdan; bilgi, beceri, insan gücü değerlendirme, geliştirme, yaygınlaştırma gibi durumları birey kendinde oluşturursa hem kendine hem de topluma yararlı olacaktır (Alkan, Doğan ve Sezgin, 2001).

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün düzenlediği konferansta "yöneltme" konusunda ülkelere verilen öneriler olmuştur. Bunların en önemlilerinden biri, ülkelerin ihtiyaçlarına göre tasarlamak ve bireye çalışacağı işten üst düzey performans almasını sağlamaktır (Binbaşıoğlu, 2004). Ülkemizde akademik olarak rehberlik çalışmaları 1950 li yıllarda başlar. Türk eğitim sisteminin ihtiyaç analizini yapmak üzere davet edilen Amerikalı uzman görüşleriyle mesleki yöneltmenin başladığı söylenebilir. Eğitimdeki "Rehberlik" dersinin ders programına ilk olarak Gazi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde konulmuştur. İlk Rehberlik Merkezinin açılması ise Ankara Demirlibağçe İlkokulunda gerçekleştirilmiştir (Kuzgun, 2003). Bunun yanı sıra, Ankara' da Erkek Teknik Öğretmen okulunda ilk defa yöneltme gerçekleştirilmeye başlanmış ve Mesleki Yöneltme Kursları açılmaya başlamış, kursa katılanlar kendi okullarında mesleki yöneltme kolları oluşturmuşlardır. Yöneltme baz alınarak 1960'lı yıllardan sonra kalkınma planları ve Milli Eğitim Şuralarında lise birinci sınıfın "yöneltme" için ideal olduğunu, ilgi ve uygun olma durumuna göre yöneltme yapılmasının esas alındığı görülmektedir. Bundan sonraki dönemde 1970-1971 eğitim-öğretim döneminde 24 okulda rehberlik hizmeti başlamıştır (Kepçeoğlu, 2003). Ülkemizde Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından mesleki ve teknik eğitime ilişkin çeşitli projeler yürütülmüştür. Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü'nün proje sahipliği yaptığı 2004-2010 yılları arasında devam eden, Bilişim Teknolojileri Projesi, ülkemizdeki bilişim alanındaki açığı kapama, mezun olan öğrencilerin uluslararası düzeyde çalışmalarını sağlama, uluslararası rekabeti geliştirme amacıyla 20 teknik lise bünyesinde bilişim teknolojileri bölümü açılmıştır. Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü'nün proje sahipliği yaptığı 2008- 2010 yılları arasında devam eden, Mesleki ve Teknik Eğitimde Uygulanabilir Bilgi Sistemi Projesi (METUBİS), Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü kurumlarının eğitim programları ile meslek uyumunu sağlayacak sistemin oluşturulması amaçlanmıştır. Projeler Koordinasyon Merkezi Başkanlığı'nın proje sahipliği yaptığı, 2006-2011 yılları arasında devam eden Ortaöğretim Projesi, ortaöğretime genel bir kültürün verilmesi, ilgi ve beceri yönünde etkili rehberliğin sunulmasını amaçlayan bir projedir. Uzmanlaşmış Meslek Edindirme Merkezleri Projesi (UMEM), genç nüfusun niteliğini geliştirecek istihdam yaratmayı amaçlayan bu projenin sonunda 81 ildeki meslek liselerinde iş piyasasının ihtiyaçlarına göre düzenleme yapıldı, 1 yılda okullarda 9.858 tane meslek kursu açıldı ve 985.800 kişi mesleki eğitim aldı. 2012-2014 yılları arasında devam eden, Mesleki Becerilerin Geliştirilmesi Projesi (MESGEP), mesleği olmayan işsizlere, ilgi ve yetenekleri dahilinde meslek değiştirmek isteyen bireylere mesleki yeterlik kazandırmak ve buradaki yönetici ve öğretmenlerin kalite standartlarını yükseltmek amaçlanmıştır. 24 ay süren, Türkiye' de Mesleki ve Teknik Eğitimin Kalitesinin Geliştirilmesi Projesi 1-2, istihdamı güçlendirme, eğitim-iş piyasasını uyumlu hale getirme, Avrupa Kalite Güvence Referans Çerçevesi uyumunu sağlamayı amaçlayan bir projedir. 2003-2007 yılları arasında devam eden Türkiye' de Mesleki ve Teknik Eğitimin Modernizasyonu Projesi (MTEM), mesleki ve teknik eğitim öğretmeni yetiştiren kurumların revizyonu amaçlanmıştır. 2002-2007 yılları arasında devam eden Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Geliştirilmesi Projesi (MEGEP), Ulusal Mesleki Eğitim Sisteminin oluşturulması hedeflenmiştir (MEB, 2013).

Farklı eğitim kademelerinde mesleki yöneltme uygulamaları farklı şekillerde gerçekleştirilmektedir. Türkiye'de ilköğretim birinci kademedede mesleki yöneltmenin amaçları incelendiğinde, meslek gruplarına yönelik öğrencinin ilgi ve isteğini uyandırmak, meslek gruplarını incelemelerini sağlamak ve velileri öğrencilerin mesleki gelişim süreci hakkında bilgilendirmek olarak karşımıza çıkmaktadır. Eylül 2003 tarihli İlköğretim Yöneltme Yönergesiyle, ilkokuldan mezun olabilme aşamasına kadarki sürede öğrenciler için birer öğrenci dosyası oluşturulması/takibi ve branş öğretmenlerinin öğrenciler için gözlem formu doldurulması öngörülmüş; bunun neticesinde elde edilen verilerle öğretmenler yöneltme formu oluşturmuştur. Tasarlanan bu form, velilerin görüşüne sunulmakta ve öğretmenlerin ısrarcı olmadan öğrenciye en uygun yöneltmeyi sağlamasında temel kaynaklardan biri olarak görülmektedir. Öğrenciye en uygun okul türü önerilmesinde paydaşların rolü elbette önemlidir. Bu görüşün tam tersi olarak; bireyin, rehberlik ve psikolojik danışma anlayışına göre yönlendirilmesi söz konusu değildir ve sadece istek, ilgi, yetenekleri doğrultusunda uygun gördüğü tercihe yönelmesinden bahsedilir. İlköğretim ikinci kademedede bireyin kendi ilgi, bilgi ve becerilerini tanımalarını sağlama, meslek seçimini detaylı düşünme ve plan yapma, dersler ve meslekler arasındaki bağlantıyı kurabilme gibi konular yöneltmenin hedefleri arasındadır. İlköğretimde mesleki rehberlik ve yöneltme faaliyetlerinin temel amacı, bireyin hangi mesleği seçeceğini

belirlemek değil, ne tür yetenek ve ilgilere sahip olduğunun farkına varmasını ve kendisini tanıyıp gerçekçi tercihler yapmasını sağlamaktır. Bu dönemde bireyin, kendi ilgi ve yeterliklerinin farkına varıp bunları geliştirmeye yönelik bir üst eğitim türüne veya en uygun işe gitmeye karar vermesi gerekmektedir (Kuzgun, 2003). Ortaöğretimde ise, kesin kararlar verme, ilgi duyulan meslekle ilgili bireyin iş hayatına girmesini yani ortamı öğrenmesini sağlama gibi amaçlar söz konusudur (Tan ve Baloğlu, 2013).

Yaşamımızdaki en önemli seçimlerden biri meslek seçimidir. Adapte olduğumuz ya da olacağımız bir meslek seçimi bizi daha başarılı ve daha mutlu kılacaktır (Parsons, 1909). İlköğretimde yöneltme konusu, eğitim sistemimizde ortaya çıkan en önemli sorunlardan biridir. Okuldaki rehberlik hizmetlerinin en önemli işlevlerden biri, yöneltme işlevidir. Bu durum, bireyin kendini ve çevresini tanumasını sağlar ve kendisine en uygun eğitim türü ve meslek seçimine ilişkin kararında ona yardımcı olmayı hedeflemektedir. Parsons'a (1909) göre, özellik-faktör yaklaşımı meslek seçiminde önemli rol oynamaktadır ve günümüzde halen geçerliliğini koruyan bir model olarak karşımıza çıkmaktadır. Modelde mesleki rehberlik hizmetleri üç evreden oluşmaktadır. Birinci evre öğrenciyi tanımadır. Öğrenci tanıma; birinin o kişiyi tanması değil, bireyin kişisel, sosyal ve psikolojik olarak kendini tanımasıyla ilişkilidir. Ayrıca doğru yöneltme yapılması için öğrencilerin fiziki, kişisel, akademik ve sosyolojik özelliklerinin bilinmesi gerekmektedir. İkinci evre ise mesleklerin incelenmesidir. Birey kendini çok iyi tanısa bile meslekler hakkında yeterli ve doğru bilgiye sahip değilse, meslek seçimini doğru yapamayacaktır. Son evre ise bireyin kişisel özellikleri ile meslek gereklilikleri arasında ilişki kurma ve karar vermedir. Meslek seçimi ve gelişimi zaman içinde oluşan bir süreç olduğundan bireyin bu süreçte karar vermesine olanak tanınmalıdır.

Mesleki gelişim kuramları, bireyde meslek kavramının nasıl oluştuğu, meslek seçim ve kararının nasıl verildiği ve bu seçimi etkileyen faktörleri ortaya çıkarmak için oluşturulan görüşlerdir. Uzun ve karmaşık bir süreç olan mesleki gelişim, psiko-fizik dinamiklerden, sosyokültürel ve ekonomik yapı gibi etmenlerden etkilenmektedir. Mesleki kararın sadece bir anda gelişmediği, çocukluktan yetişkinliğe kadar devam eden bir süreç olduğunu ileri süren ilk kuramcılardan biri olan Ginzberg' in mesleki karar verme sürecini, çocuğun gerçekleri ve durumları gözetmeksizin gelecekteki yapacağı mesleğe karar verdiği fantezi dönem; ilgi yetenek, değer ve kapasite bakımından seçimlerin yapıldığı çalışma hayatındaki gerçekliklere odaklandığı geçici dönem; keşfetme, billurlaşma ve belirleme aşamalarının olduğu gerçekçi dönem olarak üçe ayırdığı görülür.

Belirli bir gelişim sürecinde bireyin çevresiyle etkileşimi neticesinde ortaya çıkan benlik kavramının mesleğe yansması olarak ifade edilen Benlik Kuramı, hayali ihtiyaçların olduğu büyüme evresi; kendini tanıma ve meslek inceleme döneminin olduğu araştırma evresi; sosyal yaşamını işe göre düzenleme evresinin olduğu yerleşme evresi; beklentilerini gerçekleştirme ve doyuma ulaşma evresinin olduğu koruma evresi; fiziksel ve zihinsel süreçlerin yavaşlaması ve çalışma sürelerindeki değişimler olduğu çöküş evresi olarak beşe ayrılır (Super, 1974). Kişiliğin iş dünyasına yansması olarak bilinen Holland Kişilik Kuramı, gerçekçi araştırmacı, sanatçı, sosyal, girişimci ve geleneksel olarak kişilik tiplerini ayırmıştır. Maslow' un ihtiyaç hiyerarşisine dayanan Roe İhtiyaç Kuramı ebeveyn-çocuk arasındaki ilişkinin neticesinde farklı meslek seçimlerinin ortaya çıktığını savunmaktadır (Roe, 1957).

Yöneltme konusunda ilişkin ulusal alanyazı taraması yapıldığında mevcut çalışmaların ortak noktasının yöntem olarak tarama deseninin seçilmesi gösterilebilir. Çalışmalarda mevcut sistemde yöneltmenin nasıl olduğu (Engin, 2005; Kösterelioğlu ve Bayar, 2014; Akan, Çelik ve Diş, 2014), yöneltme formlarının öğrenci üzerindeki etkisi (Çam ve Aşık, 2010), yöneltme formlarına yönelik öğretmen görüşleri (Akbaba ve Ekeren, 2014) ve diğer ülkelerle karşılaştırma (Arslan ve Kılıç, 2000) konuları karşımıza çıkmaktadır. Konuya ilişkin uluslararası alanyazı tarama yapıldığında, farklı ülkelerdeki okulların mesleki rehberliğinin incelenmesi (Loan ve Van, 2015; Veipa ve Kozlovska, 2013), kariyer eğitiminin programlara dahil edilmesi (Ho, 2008), kariyer planlamada öğrencilerin hangi konularda yardım istediği (Witko, Bernas, Magnusson ve Bardick, 2005) mevcut sistemin incelenmesi (Basham, 2011); koçluk programının etkisi (deneysel) (Jordan, Gessnitzer ve Kaoffeld, 2016) konularının araştırıldığı görülmektedir.

Bu çalışmanın amacı, farklı ülkelerin eğitim kademelerinde yöneltme uygulamalarının nasıl olduğunun ortaya çıkarılması ve elde edilen bulgularla Türkiye'nin yöneltme sürecini gerçekleştirilmesine yönelik önerilerin sunulmasıdır. Bu amaca hizmet eden araştırma problemleri aşağıda maddeler halinde verilmiştir:

1. Almanya' da farklı eğitim kademelerinde kullanılan mesleki gelişim modelleri nelerdir ve mesleki gelişim uygulamaları nasıl olmaktadır?
2. Fransa' da farklı eğitim kademelerinde kullanılan mesleki gelişim modelleri nelerdir ve mesleki gelişim uygulamaları nasıl olmaktadır?
3. Finlandiya' da farklı eğitim kademelerinde kullanılan mesleki gelişim modelleri nelerdir ve mesleki gelişim uygulamaları nasıl olmaktadır?
4. İngiltere' de farklı eğitim kademelerinde kullanılan mesleki gelişim modelleri nelerdir ve mesleki gelişim uygulamaları nasıl olmaktadır?
5. Ülkeler arasında farklı mesleki gelişim uygulamaları arasındaki benzerlikler ve farklılıklar nelerdir?

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemi olarak yürütülmüş olup veri toplama tekniği olarak doküman analizi tekniği uygulanmıştır. Doküman analizi, belirli bir zaman içerisindeki olgu ya da olaylar hakkında yazılı materyallerin analizidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Doküman inceleme kısmında sırasıyla takip edilen basamaklar; dokümana ulaşma, özgünlüğü kontrol etme, dokümanı anlama, veriyi analiz etme ve veriyi kullanmadır. Araştırma problemlerine rehberlik edecek dokümanlara ulaşılmış sonrasında her bir dokümanın asıl kaynaklar olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmada doküman analizi, temalar bağlamında gerçekleştirilmiş olup, her bir tema tablolar içinde başlıklar halinde verilerek ortaya konmuştur.

Çalışma Grubu ve Verilerin Toplanması

Uluslararası sınavlarda başarı gösteren; Almanya, Fransa, Finlandiya ve İngiltere' de 2007-2017 yılları arasındaki makalelerden, kitaplardan, raporlar ve internet sitelerinden mesleki gelişim modelleri ve uygulamalarının giriş, bulgular ve yöntem bölümlerinden olmak üzere toplamda 42 çalışma örneklem olarak belirlenmiştir. Çalışmada, yöneltme konusuna ilişkin kitaplar, 'Google Scholar' veri tabanı ve 'Google arama motorundan' "vocational orientation" kelimesi geçen kaynaklardan elde edilmiştir. Örneklem belirlenirken amaçlı örnekleme tekniği kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme nitel araştırma geleneğiyle uyumlu ve derinlemesine bilgi öğrenilmesini sağlayan durumların araştırılmasına olanak sağlayan örnekleme tekniğidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Verilerin Analizi

Veri analizi içerik analizi yapılarak yürütülmüştür. Bu süreçte, verilerin kodlanması, temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi ve bulguların tanımlanarak yorumlanması aşamaları takip edilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Temalar, ülkelerin zorunlu eğitim yaşı, yöneltme kademesinin yaşı, yöneltmenin başladığı sınıf düzeyi, yöneltmenin ilk yapıldığı eğitim kademesi, mesleki yöneltme merkezleri, yöneltmede etkin olan paydaşlar ve yöneltme durumu olarak belirlenmiştir.

BULGULAR

Farklı ülkelerin eğitim kademelerinde yöneltme uygulamalarının nasıl olduğuna ilişkin bulgular başlıklar halinde incelenmiştir.

Araştırmanın birinci problemine ilişkin, belirlenen temalara göre Almanya' da mesleki gelişim modeli ve uygulamaları Tablo 1'de özetlenmiştir.

Tablo 1. Almanya’da Mesleki Gelişim Modelleri ve Uygulamalarının İncelenmesi

Belirlenen temalar	Kriterler
Zorunlu eğitimin yaşı	6-15 yaş
Yönelme yaşı	11-12 yaş
Yönelmenin başladığı sınıf	5. ve 6. sınıf
Yönelmenin ilk yapıldığı kademe	Ortaöğretim 1. kademe
Yönelme merkezleri	Formal Eğitim Kurumları Eğitimsel Yönelme Servisleri Merkezi Yönelme Servisleri Bölgesel Yönelme Servisleri Yerel Yönelme Servisleri
Yönelme paydaşları	Alternatif ölçme araçları Aile toplantıları Mesleki konferanslar
Yönelme durumu	Planlı

Tablo 1’de görüldüğü üzere farklı ülkelerde farklı eğitim kademelerindeki mesleki yönelme durumu incelendiğinde, Almanya’ da zorunlu eğitim yaşı 6-15 arasındadır. Eğitim kademeleri açısından yönelme durumu incelendiğinde; ilköğretim 1. ve 2. sınıfta öğrencilere not verilmemekte, 3. ve 4. sınıfta performansa yönelik değerlendirme yapılmakta asıl yönelme kademesi karşımıza 5. ve 6. sınıfta çıkmaktadır (ortaöğretim 1. kademe). 1918 yılından beri mesleğe yönelme görevi Almanya’ da Federal İş Bulma ve İşsizlik Sigortası Enstitüsüne (resmi bir makam olarak) verilmiştir. Buranın meslek büroları ve taşralarda da mesleki bürolar bulunmaktaydı. Günümüzde mesleki yönelme, Eğitimsel Yönelme Servisleri çatısı altında Merkezi Eyalet Ofisleri (yönetimsel boyuta ilişkin çalışmaların yürütüldüğü), Bölgesel Eyalet Ofisleri (okul ve ders seçiminde yardımcı olunduğu) ve Yerel Yönelme Ofisleri (okulda bulunan ders seçimi ve psikolojik danışmanlığın yapıldığı) olarak üçe ayrılmaktadır. Mesleki yönelmede kullanılan araçlar olarak, öğrenci dosyaları, öğretmenlerce hazırlanan belgeler, karşılıklı görüşmeler, mesleki tanıtım konferansları karşımıza çıkmaktadır. Günümüzde kullanılan araçlar ise, alternatif ölçme araçları, aile toplantıları, konferanslar ve mesleki amaçlı geziler aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Yönelme durumu, orta öğretim seviyesinde tüm derslerin zorunlu bir bileşeni halindedir.

Araştırmanın ikinci problemine ilişkin, belirlenen temalara göre Fransa’ da mesleki gelişim modeli ve uygulamaları Tablo 2’de özetlenmiştir

Tablo 2. Fransa’da Mesleki Gelişim Modelleri ve Uygulamalarının İncelenmesi

Belirlenen temalar	Kriterler
Zorunlu eğitimin yaşı	6-16 yaş
Yönelme yaşı	11 yaş
Yönelmenin başladığı sınıf	5. sınıf
Yönelmenin ilk yapıldığı kademe	Ortaöğretim 1. kademe
Yönelme merkezleri	Formal Eğitim Kurumları Bilgi ve Rehberlik Servisleri
Yönelme paydaşları	Alternatif ölçme araçları Okul yöneticileri

Belirlenen temalar	Kriterler
	Öğretmenler
	Aileler
	Rehberlik danışmanları
Yönelme durumu	Planlı

Tablo 2' ye göre, Fransa' da zorunlu eğitim yaşı 6-16 arasındadır. Yönelme faaliyetleri ilköğretim son sınıftan sonra yani ortaöğretim 1. kademe (5. sınıf) başlamaktadır. İlk olarak eğitim tarihi açısından incelendiğinde Mesleki Yönelme Servisleri olarak karşımıza çıkmakta ve ülkenin tamamında resmi hükümlerle gerçekleştirilmektedir. Mesleki rehberlik eğitimi, ulusal müfredat dahilindedir ve mesleki keşif formülleri (mesleki dünyayı tanıma ve daha fazla maruz kalma) olarak tanıtılmıştır. 2009 yılında tüm öğrencilere "kariyer ve eğitim yolu bulma" çerçevesinde beşinci sınıftan itibaren (11 yaş) yönelme konusu tekrar bir boyut kazanmıştır. Mesleki ziyaretler hakkında her bir öğrenci için kendi takip etme defterleri oluşturulmaktadır. Yönelme konusu ulusal müfredat içerisindedir. Okulda rehber danışmanları bulunur, öğrencilerin takip edilmesi sağlanmaktadır.

Araştırmanın üçüncü problemine ilişkin, belirlenen temalara göre Finlandiya' da mesleki gelişim modeli ve uygulamaları Tablo 3'te özetlenmiştir.

Tablo 3. Finlandiya'da Mesleki Gelişim Modelleri ve Uygulamalarının İncelenmesi

Belirlenen temalar	Kriterler
Zorunlu eğitimin yaşı	7-16 yaş
Yönelme yaşı	7 yaştan itibaren
Yönelmenin başladığı sınıf	1. sınıf
Yönelmenin ilk yapıldığı kademe	Temel eğitimin başlangıcı
Yönelme merkezleri	Formal Eğitim Kurumları İş büroları
Yönelme paydaşları	Alternatif ölçme araçları Okul yöneticileri Öğretmenler Aileler Rehberlik danışmanları
Yönelme durumu	Eğitimle bütünleşmiş, Planlı

Tablo 3'ün özetlenmesi gerekirse, uluslararası sınavlardaki başarıları ve öğrenci merkezli eğitim sistemi ile ün kazanan Finlandiya' da zorunlu eğitim yaşının 7-16 arasında olduğunu göstermektedir. Temel eğitimin ilk yıllarında mesleki yönelme süreci eğitim boyunca iç içedir.

Eğitimin farklı aşamalarına çocukları hazırlamak ve toplum ile iş dünyası işleyişi hakkında bilgi vermek amaçlanmıştır. Temel seviyenin bir üst evresinde (ortaöğretim düzeyi) müfredatta farklı konulara yer verilmektedir. Müfredatta mesleki yönelme, 7. yıldan 10. yıla (13-16 yaş) kadar zorunludur. Yılda haftalık 2 ders saati mesleki yönelme ayrılmıştır (10. sınıfta yıllık haftalık 1 ders). Yerel yetkililer ya da okul bu dersleri farklı biçimlerde nasıl ayırabileceklerini kararlaştırabilir. Temel eğitim süresince öğrencilere iş deneyimi dönemleri düzenlenir. Amacı, öğrencileri mesleki dünyayla tanıştırmaktır. 8. ve 9. sınıftaki öğrenciler çalışma hayatında muhakkak ki iki hafta geçirirler. 10. sınıf süresince, öğrenciler haftada birkaç gün stajyerlik de dahil olmak üzere kendi kişisel çalışma planlarını oluşturabilirler. Okul içinde yönelme rehber danışmanları tarafından yapılır. Ortaöğretim seviyesinde bireysel ya da toplu eğitim rehberliği düzenler. Herkes (ebeveynler, çocuklar, öğretmenler ve eğitim danışmanları)

öğrencinin rehberliğini tartışmalıdır. Gelecekteki eğitim veya mesleki sektörle ilgili karar eninde sonunda öğrencinin ve velisinin kararına bağlıdır. Okul dışı mesleki yöneltme olarak, meslek büroları (vocational bureau) karşımıza çıkmaktadır. Mesleki büroları, kariyer seçimi açısından yardıma ihtiyacı olan herkese tavsiyelerde bulunur. Bu bürolar, eğitim ve meslekler hakkında çeşitli serbestçe temin edilebilen çevrimiçi ve basılı materyalleri sağlamaktadır. Okul ve okul dışında mesleki yöneltme servisleri bulunmaktadır.

Araştırmanın dördüncü alt problemine ilişkin, belirlenen temalara göre İngiltere’ de mesleki gelişim modeli ve uygulamaları Tablo 4’te özetlenmiştir

Tablo 4. İngiltere’de Mesleki Gelişim Modelleri ve Uygulamalarının İncelenmesi

Belirlenen temalar	Kriterler
Zorunlu eğitimin yaşı	5-16 yaş
Yöneltme yaşı	11 yaş
Yöneltmenin başladığı sınıf	5. sınıf
Yöneltmenin ilk yapıldığı kademe	Temel eğitimin sonu
Yöneltme merkezleri	Formal Eğitim Kurumları Meslek büroları
Yöneltme paydaşları	Alternatif ölçme araçları Okul yöneticileri Öğretmenler Aileler Rehberlik danışmanları
Yöneltme durumu	Esnek

Tablo 4’ te göre, İngiltere’ de zorunlu eğitim 5-16 yaşları arasındadır. Temel eğitimin sonunda yani 11. yaştan itibaren yöneltme başlamaktadır. Bundan sonraki sınıflarda, okul yönetimi 7-11. sınıflarda (11-16 yaş) müfredatta planlı bir kariyer eğitimi programı ve 10-11. sınıflardaki (14-16 yaş arası) tüm öğrenciler için müfredatta işle ilgili öğrenim sağlamaktadır. Mesleğe yöneltme hakkında yasal bir eğitim programı olmadığından, okullarda nasıl organize edildiğini ve müfredata ve diğer kaynaklara ayrılması gereken zamanı belirlemek için büyük esnekliği vardır. İş deneyimi, iş ile ilgili öğrenmenin önemli bir unsurudur ve okulların büyük çoğunluğunda, anahtar aşamada (14-16 yaş) olan öğrenciler, genelde bir veya iki haftalık bir sürelerle işyerinde bir işe yerleştirme taahhüdünde bulunur.

Okul dışı yöneltme faaliyetlerinde, Connexions Direct, 13-19 yaş grubundaki çocuklara çevrimiçi bilgi, tavsiye ve destek sunarak yüz yüze hizmet sunumu sağlamaktadır. Okul ve okul dışında mesleki yöneltme servisleri bulunmaktadır.

Araştırmanın beşinci problemine ilişkin, ülkeler arasında farklı mesleki gelişim uygulamaları arasındaki benzerlik ve farklılıklar nelerdir? sorusuna ilişkin bulgular Tablo 5 üzerinde gösterilmiştir.

Tablo 5. Ülkeler Arasında Farklı Mesleki Gelişim Uygulamaları Arasındaki Benzerlik ve Farklılıkların İncelenmesi

Belirlenen temalar	Almanya	Fransa	Finlandiya	İngiltere
Zorunlu eğitimin yaşı	6-15	6-16	7-16	5-16
Yönelme yaşı	11-12	11	7	11
Yönelmenin başladığı sınıf	5. ve 6.	5.	1.	5.
Yönelmenin yapıldığı kademe	Ortaöğretim	Ortaöğretim	Temel	Ortaöğretim
Yönelme merkezleri	Formal Meslek Büroları	Formal Meslek Büroları	Formal Meslek Büroları	Formal Meslek Büroları
Yönelme paydaşları	Herkes	Herkes	Herkes	Herkes
Yönelme durumu	Planlı	Planlı	Bütünleşmiş	Esnek

Tablo 5'te, zorunlu eğitim yaşı teması incelenen ülkelerde benzerlik göstermektedir. Yönelme yaşı Almanya, Fransa ve İngiltere'de 11 iken, Finlandiya'da temel eğitimden itibaren her yaşta verilmektedir. Yönelme durumunun başladığı sınıf ve kademe Almanya, Fransa ve İngiltere'de aynı (5. sınıf, ortaöğretim 1. kademe) iken Finlandiya'da 1. sınıftan itibaren temel eğitim döneminde başlamaktadır. Yönelme merkezleri olarak hem okul içinde hem de okul dışında yönelme büroları bulunmaktadır. Yönelme paydaşları olarak ülkeler benzerlik göstermektedir. Yönelme durumu ise İngiltere'de esnek; Almanya ve Fransa'da planlı ve Finlandiya'da eğitimle bütünleşmiş olarak karışımına çıkmaktadır.

TARTIŞMA

Geçmişten günümüze Milli Eğitim Şuraları, beş yıllık kalkınma planları ve çeşitli siyasi politikalar içinde mesleki yönelme konusundan bahsedilse de Türkiye'de henüz planlı olarak yapılandırılmış yönelme yaklaşımı bulunmamaktadır. Farklı ülkelerin mesleki yönelme işleyişi incelendiğinde formal eğitim içinde yani formal eğitimle bütünleşmiş halde, bunun yanı sıra formal eğitim dışında farklı isimler altında mesleki yönelmenin gerçekleştirildiği kurumların olduğunu görülmüştür. Araştırma sonucunda, TIMSS, PISA, PIRLS, ROSE gibi uluslararası sınavlarda başarılı olan ülkelerin yönelme konusunu eğitim sürecinin bir parçası olarak verildiğini göstermiştir. Mesleki yönelme yaşına ilişkin bulgular mesleki gelişim kuramları açısından analiz edildiğinde, ilk mesleki gelişim kuramcılarının (Ginzberg, Ginsburg, Axelrad ve Herma, 1951) ifade ettiği gibi meslek seçiminin bir anda oluşmadığı, çocukluktan yetişkinliğe kadar devam eden bir süreç olduğu ilkesiyle uyumluluk gösterdiği belirlenmiştir. Yönelmenin erken yaşlarda sağlıklı bir şekilde yapılabilmesi için mutlaka uygulamalı ve somut örneklerle öğretim programına dahil edilmesi gerekmektedir. Uluslararası başarısıyla ün yapan Finlandiya'da yönelme, öğretim programlarıyla bütünleştirilmiştir. Böylece mesleki yönelme derslerin haricinde bir olgu olarak düşünülmemekte bu da öğrencilerin etkili karar verme becerilerini gerçekleştirebildiğini göstermektedir. Bu durum uluslararası düzeyde başarılarıyla ve öğrenci merkezli programıyla dikkat çeken Finlandiya başarısının da tesadüf olmadığı açıktır niteliktedir.

Ülkelerin mesleki yönelme sürecinde; tamamlayıcı, sürece yönelik ölçme araçlarından, okul yönetiminden, öğretmenlerden, ailelerden, rehberlik danışmalarından yararlandıkları görülmüştür. Bu durumun, Parsons (1909) özellik-faktör yaklaşımında her şeyden evvel öğrenciyi tanıma ilkesiyle ilişkilendirildiği düşünülmektedir. Şöyle ki doğru yönelme yapılması açısından öğrencilerin fiziki, kişisel, akademik ve sosyolojik özelliklerinin bilinmesi gerekmektedir. Burada amaç öğrencileri daha detaylı tanımaya yönelik gözlem, görüşme formları, akran grup değerlendirme formları, çalışma envanterleri gibi tamamlayıcı

ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarıyla öğrenciye ilişkin bilgi edinmedir. İkinci evre olan meslek incelenmesinde öğrenciler, meslekler hakkında yeterli ve doğru bilgiye sahip değilse, meslek seçimini doğru yapmaları çok zordur. Bu noktada bireyin, sosyal çevresindeki olumlu yansımalar sonucunda kendini gerçekleştirme düzeyine ulaşması olası görülebilir (Yıldırım, 1997). Son evre olarak, öğrencinin kişisel özellikleri ile mesleğin gereklilikleri arasında ilişki kurması beklenir ve kendisine uygun olana kendi karar verir. Bu üç evrede ortaya çıkarılacak sonuç, bireyin kendi istekleri doğrultusunda meslek seçimi yapmakta özgür olacaktır (Parsons, 1909). Yönelme konusu kişiye yol gösterme olarak algılanmalı, öğrenciyi zoraki olarak bir yere yerleştirme süreci olarak ifade edilmemelidir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Mesleki yönelme çocukluktan yetişkinliğe kadar devam eden bir süreç olması bakımından yönelme konusunda ihtiyaca dayalı uygulamalar ve araştırmalar yapılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Yönelme konusunun incelenen ülkelerde eğitim süreciyle bütünleştirilmesi uluslararası arenada istihdam, mesleki doyum ve mutlu olma açısından hem bireye hem de ülkeye yarar sağladığı sonucuna ulaştırmıştır. Mesleki yönelme konusunda paydaşların katkı sağlaması önemiyle birlikte konunun bireysel özgünlüğünün göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Fakat bu durumun, ailenin isteği ve derslerdeki başarının dikkate alınmasıyla yönelmenin gerçekleştiğine yönelik bulgulara da ulaşılmıştır (Çam ve Aşık, 2010). Ailenin isteği genellikle kolay iş bulabilme durumunu göz önünde bulundurma eğiliminde olmasındandır. Çevresel koşulların bir mesleğe karşı olumlu ya da olumsuz tutumlar geliştirmesine neden olabilir (Razon, 1983). Erken yaşlarda mesleki gelişimin oluşması bakımından öğretim programlarıyla bütünleştirilen bir mesleki yönelme programının oluşturulması günümüz dünyasında kaçınılmaz olmuştur. Bu çalışmada farklı ülkelerdeki mesleki yönelme incelenmiş ve elde edilen bulgular ışığında Türkiye'nin sosyo-kültürel durumu göz önüne alınarak mesleki yönelme konusuna yönelik öneriler sunulmuştur:

- Yönelme konusunun sadece okullara bırakılmaması, bu konuda yurtdışında olduğu gibi bölgesel demografik özellikleri göz önünde bulunduran tasarımlar yapan eğitim bürolarının oluşturulması,
- Meslek seçiminin ilkokuldan yükseköğretime kadar devam eden bir süreç olması bakımından, öğrencilerin yönelme kademesinin uluslararası sınavlarda başarılı olan ülkelerde olduğu gibi erken yaşlara alınması,
- Öğretim programıyla bütünleşen bir yönelme programının oluşturulması,
- Mesleki eğitim konusunda hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim programları planlanarak tüm paydaşların bu programlardan yararlanması,
- Öğrencilere yönelme konusunda tüm paydaşlarla etkili şekilde iletişim kurmalarının sağlanması fakat son kararın öğrencilere bırakılması,
- Mesleki yönelme konusuna yönelik farklı disiplinlerin öğretim programlarıyla ihtiyaç analizi çalışmalarının yapılması önerilmiştir.

KAYNAKÇA

- Akan, D., Çelik, Z. & Diş, O. (2014). İlköğretimde yöneltme yönergesi uygulamalarının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Ekev Akademi Dergisi*, 58, 59-72.
- Akbaba, A. ve Ekeren, F. (2014). The views of the teachers who work at the primary schools on the difficulties in the administration of guidance education. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 7(7), 101-124.
- Alkan, C., Doğan, H. & Sezgin, I. (2001). *Mesleki ve teknik eğitimin esasları*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Antel, S. C. (1926). *Maarif Teşkilatı Hakkında Bir Layiha*. Ankara: Millî Eğitim Yayınları.
- Arslan, M. M. & Kılıç, Ç. (2000). Bazı Avrupa ülkelerinde ve Türkiye’de zorunlu eğitimde yönlendirme çalışmalarının değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 148.
- Basham, C. J. (2011). *The role of career education and guidance for students in year 13 and its implications for students’ career decision making*. Unpublished master's thesis, Unitec Institute of Technology. New Zeland.
- Binbaşoğlu, C. (2004). *Türkiye’de mesleki rehberlik merkezlerinin kuruluşu ve okullarda mesleki rehberlik çalışmaları*. Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Çam, S. & Aşık, T. (2010). İlköğretimde yöneltme öneri formu uygulamasının öğrencilerin okul ve alan seçimlerine etkisi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(2), 71-84.
- Engin, A. O. (2005). Eğitim ve öğretim etkinliklerinde yönelme ve yöneltme. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(1), 249-269.
- Ginzberg, E., Ginsburg, S. W., Axelrad, S., & Herma, J. L. (1951). *Occupational choice: an approach to a general theory*. Columbia University Press.
- Ho, Y. F. (2008). Reflections on school career education in Hong Kong: Responses to Norman C. Gysbers, Darryl Takizo Yagi, and Sang Min Lee & Eunjoo Yang. *Asian Journal of Counselling*, 15(2), 183-206.
- Jordan, S., Gessnitzer, S. & Kauffeld, S. (2016). Effects of a group coaching for the vocational orientation of secondary school pupils. *Coaching: An International Journal of Theory, Research and Practice*, 9(2), 143-157.
- Kepçeoğlu, M. (2003). *Psikolojik danışma ve rehberlik*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Kösterelioğlu, I. & Bayar, A. (2014). Türk eğitim sisteminin sorunlarına ilişkin güncel bir değerlendirme. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 25(1), 177-187.
- Kuzgun, Y. (2003). *Meslek rehberliği ve danışmanlığına giriş*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Loan, D. T. B. & Van, N. T. (2015). Career guidance in secondary schools-A literature review and strategic solutions for Vietnamese rural areas. *American International Journal of Social Science*, 4(5), 135-143.
- MEB (2003). *Tebliğler Dergisi*. Sayı: 2552, İstanbul: Millî Eğitim Basımevi, s.538-54.
- MEB (2013). *Mesleki ve teknik eğitim strateji ve eylem planı (Taslak 2013-2017)*. Ankara: Mesleki ve Teknik Eğitim Müdürlüğü.
- Parsons, F. (1909). *Choosing a vocation*. Boston: Houghton Mifflin
- Razon, N. (1983). Meslek seçimi ve mesleğe yöneltme. *Türk Eğitim Dergisi*, 8, 23-31.
- Roe, A. (1957). Early determinants of vocational choice. *Journal of Counseling Psychology*, 4(3), 212-217.
- Selim, S. (1874). *Rehnüma-yı muallimin*. İstanbul: 1290.
- Super, D. E. (1974). *Career counseling in a post-industrial society*. Canadian Counsellor, 8, 21-29.
- Tan, H. & Baloğlu, M. (2013). *Psikolojik danışma ve rehberlik teori ve uygulama*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Veipa, I. & Kozlovska, S. (2013). Vocational guidance need. *Journal of US-China Public Administration*, 10(10), 1028-1034.
- Witko, K. D., Bernes, K. B., Magnusson, K.C. & Bardick, A. D. (2005). Senior high career planning: What students want. *Journal of Educational Inquiry*, 6(1), 34-49.
- Yeşilyaprak, B. (2016). *21.yy’da eğitimde rehberlik hizmetleri*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (10. Baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, I. (1997). Algılanan sosyal destek ölçeğinin geliştirilmesi güvenilirliği ve geçerliği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 81-87.

Extended Abstract

Introduction

Through the examination of the factors affecting the development process of the countries, first of all, the opposition comes out of natural resources and human power. Production takes place as a result of the integration of the two purges. Human power is needed to achieve high level of production, which can only be achieved through education. If we want to have good results, it is necessary to cultivate the human power that effectively processes natural resources. For instance, a country rich in natural resources, if the quality of education is low, it is impossible to expect development. This reveals how important education and correct orientation and guidance are in terms of human education (Alkan, Doğan & Sezgin, 2001). One of the most important choices in our lives is career choice. The choice of a profession, whether you are adapted or not, will make you more successful and happier (Parsons, 1909). Orientation in primary education is one of the most important problems that arise in our education system. One of the most important functions of guidance services in the school is the orientation function. This allows the individual to identify himself / herself and his / her environment and aims to help him in his decision about the most appropriate type of education and career choice.

Method

Document analysis technique of qualitative research method was selected for this research study. Document analysis is the analysis of written materials about events or events within a certain period of time (Yıldırım & Şimşek, 2016). In this research, document analysis was carried out in the context of the themes, and each theme was presented in titles within the tables. The universe of work constitutes the introduction, findings and methodology of professional development models and practices from books, reports and internet sites, from articles between 2007 and 2017 in Germany, France, Finland and England. The sample of the study was derived from sources related to orienting, the Google Scholar database, and the sources of "vocational orientation" in the Google search engine. In content analysis, the compulsory education age of the countries, the age of the orientation level, the class level at which the orientation started, the education level at which the orientation was first made, vocational orientation centers, stakeholders who were effective in orientation and orientation statuses were determined.

Findings

Since vocational orientation is an ongoing process from childhood to adulthood, it is considered that our country should take the appropriate steps in orientation. It has been found that the integration of orientation with teaching programs in other countries is beneficial to both the individual and the country in terms of employment, professional satisfaction and happiness in the international arena. The individuality of the subject should not be overlooked, as it is important for stakeholders to contribute to professional orientation. The establishment of a professional orientation program that integrates occupational development and early childhood education programs at an early age is unavoidable in today's world. In the national articles, the existing system was considered and suggestions were made by specifying the missing aspects of this system. In this study, the professional orientations in different countries were examined and the following suggestions were made considering the socio-cultural situation of our country.

Result and Discussion

When the vocational orientation in Turkey is examined, references to this issue have already been referred to in our country prior to 1909 Professional Bureaus, which were originally referred to as the first issue mentioned as in the introduction part. Although there is a mention of the issue of professional orientation among the various national politics and the five-year development plans and the national day-to-day education system, there is not yet a structured orienting approach in our country. Investigation of the vocational orientation of different countries, we see that in the formal education integrated with formal education, besides it is the institutions where professional

orientation is realized under different names besides formal education. Orientation in our national education system trial applications to be provided with feedback from stakeholders related to the test made at the end of secondary education. This reveals exactly what is seen as a topic within Guidance Services. In other words, our country has created an environment in which students are expected to receive help in referring their guidance services to their schools. However, when other countries are examined, the fact that orienting is part of the curriculum is emerging. If the success of these countries in the international examinations is taken into account, the result is that the country should take appropriate steps in the direction of professional orientation. When the age of professional orientation is examined, it is seen that the age limit of the countries is the 11th age. However, in the case of our country, the concept of vocational orientation is shaped by the achievement score of the secondary school that the student took at the end of the 8th grade (14 years). In this case, when theories of professional development are analyzed; there is no existence in the process of childhood to adulthood, and that the process of selection of the profession, which is the first professional development theorist to address professional development theories (Ginzberg, Ginsburg, Axelrad & Herma, 1951). In this case, it is clear that the success of Germany, which is renowned for its success in Finland and Finland, which has achieved international success with its student-centered program, as well as vocational and technical education, is not a coincidence. Another situation is that the countries are in the process of vocational orientation; school management, teachers, families, guidance counselors have played active roles. In our country, this situation is unfortunately not possible to say that it is realized exactly in terms of not being realized within the plan and program. In addition, Parsons's feature-factor approach recognizes the student before everything else. This situation; the physical, personal, academic and sociological characteristics of the students should be known in terms of correct orientation.

- It is advisable not to leave the orientation only to schools, but to construct educational bureau that make orientation designs that take into account regional demographic characteristics, such as abroad.
- Since vocational selection is an ongoing process from primary school to higher education, it is recommended that students be taken to early ages as if they were successful in international examinations.
- It is recommended to establish an integrated orientation program integrated with the curriculum and supported by teaching materials.
- It is recommended that all stakeholders benefit from these programs by planning pre-service and in-service training programs for vocational training.
- Ensure that all stakeholders communicate effectively with students, but it is recommended that the final decision be left to the students.
- It is recommended that vocational guidance and orientation issues be integrated into the curriculum of different disciplines by conducting research studies of needs analysis in our country.